

Серед засобів навчання ефективними є природні об'єкти, міні-лабораторії, мультимедійні презентації, інтерактивні плакати, екологічні карти, екологічні портфоліо учнів.

Методика формування екологічної компетентності у здобувачів початкової освіти – це багаторівнева педагогічна система, що охоплює освітній, виховний і діяльнісний аспекти. Її результатом має стати розвиток у дитини цілісного екологічного світогляду, здатності критично мислити, оцінювати наслідки людської діяльності та діяти відповідально щодо довкілля [3].

Екологічна освіта в початковій школі – це не лише засіб пізнання природи, а й шлях формування нової культури життя, у центрі якої – людина, природа і гармонія між ними.

Список використаних джерел

1. Андрусенко І. В. Формування екологічної грамотності молодших школярів в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» / [Електронне видання] : методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2020. 75 с.
2. Боярова Л. М. Екологічне виховання молодших школярів: система роботи. *Початкове навчання та виховання*. 2015. № 4–5. С. 52–66.
3. Каріх О. Екологічне виховання молодших школярів. *Сучасна школа України*. 2010. № 10 (жовтень). С. 90–96.
4. Формування екологічної компетентності школярів в умовах Нової української школи : методичний збірник для організації роботи з питань екологічної освіти та виховання в закладах освіти / уклад. Т. В. Круть; за ред. О. В. Гусак. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2019. 60 с.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Нестеренко Марина Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
початкової освіти Бердянського державного
педагогічного університету,

Сапранкова Катерина Володимирівна,
асистент кафедри початкової освіти
Бердянського державного педагогічного
університету

Ключові слова: соціальна компетентність, інтерактивні методи, освітній процес, початкова освіта, здобувачі початкової освіти.

Формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти є однією з ключових вимог Державного стандарту початкової освіти й основою підготовки особистості до життя в умовах динамічного соціуму. Інтегрований курс «Я досліджую світ» через своє предметне поле створює унікальні передумови для формування соціальних навичок, оскільки його зміст органічно поєднується з реальними життєвими ситуаціями. В цьому контексті особливої актуальності набуває питання пошуку та впровадження таких методів, які б залучали здобувачів до активної діяльності. Саме тому потенціал інтерактивних методів навчання, які, завдяки організації діалогу, співпраці й імітації життєвих сценаріїв, виступають потужним інструментом для розвитку особистості здобувачів початкової освіти.

Проблематику розвитку соціальної компетентності здобувачів початкової освіти на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» частково розкрито в дослідженнях таких науковців: О. Гончарова, І. Гусейнова, Л. Кулакова, Т. Маркотенко, Є. Починок та інші.

Соціальна компетентність здобувачів початкової освіти, за визначенням Є. Починок та І. Гусейнової, є інтегративною якістю особистості, що об'єднує знання, уміння, навички та ціннісні орієнтації, необхідні для успішної взаємодії у колективі. Її розвиток є пріоритетом початкової ланки освіти завдяки надпредметному характеру, а отже, відбувається в межах усіх навчальних курсів. Згідно з проаналізованою авторами дослідження моделі, виділяють три

структурні компоненти соціальної компетентності (знаннясвий, ціннісний і поведінковий), що в сукупності забезпечують ефективну соціалізацію дитини в суспільстві [4].

Ефективний розвиток соціальної компетентності під час опанування здобувачами початкової освіти інтегрованого курсу «Я досліджую світ» ґрунтується на низці ключових умов, які виокремила О. Гончарова. Серед них: створення безпечного та мотивуючого освітнього середовища, інтеграція теоретичного знання з практикою, активне впровадження інтерактивних методів навчання та систематичний методичний супровід учителя. Для реалізації вищезазначених умов доцільно використовувати низку соціоорієнтованих вправ. Особливу ефективність демонструють ігрові методи, що спрямовані на розвиток емпатії та комунікації (вправи «У черевиках іншого», «Невидимий подарунок»). Окрім того, важливим компонентом розвитку соціальної компетентності є рефлексія, яку можна активізувати завдяки таким інструментам, як «Мій соціальний компас», «Я чиню правильно, коли...», «Галерея позитиву». Не менш важливими є і групові методи роботи, такі, як: «Мапа добрих вчинків», «Мій вибір», що формують навички співпраці та пов'язують абстрактні поняття з повсякденною поведінкою [1].

Ключовим аспектом формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти виступає якість взаємодії між учнями, зокрема, створення середовища, що забезпечує вільний обмін думками, активне заохочення до співробітництва та системна стимуляція розвитку емпатії. Інтегрований курс «Я досліджую світ», на думку Л. Кулакової, органічно поєднує природничі, суспільні й особистісні аспекти, що створює для розвитку соціальних навичок оптимальні умови, оскільки його зміст передбачає колективну пізнавальну діяльність. Важливим інструментом у цьому контексті є організація групової роботи, яка формує в учнів практичні навички співпраці, вміння розподіляти обов'язки та працювати на спільний результат, що сприяє відчуттю командної відповідальності. Крім того, застосування інтерактивних методів, таких, як рольові ігри та навчальні дискусії, значно розширює можливості для розвитку

соціально компетентності, адже створюють простір для висловлення власних думок, навчають здобувачів сприймати позицію однолітків, аргументувати власну точку зору та знаходити консенсус у групі [2].

Ще серед ефективних інтерактивних методів розвитку соціальної компетентності здобувачів початкової освіти на уроках з «Я досліджую світ» Т. Маркотенко пропонує ситуаційні вправи, групові дискусії, прийоми спостереження та самоаналізу. Вони дозволяють практично застосовувати знання в побутових ситуаціях, критично мислити й обирати оптимальну поведінку, розвивають навички ведення дискусії й адаптують до соціальних ситуацій, допомагають усвідомлювати власні емоції та вчинки в соціальному контексті [3].

Отже, системне впровадження інтерактивних методів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» створює оптимальне середовище для цілісного розвитку соціальної компетентності здобувачів початкової освіти. Поєднання групової роботи, ситуативних і рефлексивних вправ, рольових ігор забезпечує оволодіння не лише теоретичними знаннями щодо соціального середовища, а й важливими практичними навичками соціальної взаємодії, емпатії та відповідальної поведінки.

Список використаних джерел

1. Гончарова О. Практичні аспекти формування соціальної компетентності молодших школярів. *Наша школа: науково-практичні студії*. 2025. № 2 (10). С. 20–25.
2. Кулакова Л. М. Формування соціальної компетентності молодших школярів в умовах освітньо-виховного процесу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Психологія. 2022. № 14. С. 65–69.
3. Маркотенко Т. С. Формування соціальної компетентності молодших школярів як завдання громадянської освітньої галузі в умовах нової української школи. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені*

академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія. 2025. № 3. С. 178–184.

4. Починок Є., Гусейнова І. Педагогічні умови формування соціальної компетентності молодших школярів. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2023. № 28. С. 251–259.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПТО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Омок Ганна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри «Управління фізичною культурою та спортом» Національного університету «Запорізька політехніка»

Шуба Людмила Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Управління фізичною культурою та спортом» Національного університету «Запорізька політехніка»

Шуба Віктор Олександрович, професор кафедри інноваційних технологій в педагогіці, психології та соціальної роботи Університету імені Альфреда Нобеля